

Justitiedepartementet

ju.remissvar@regeringskansliet.se

ju.L2@regeringskansliet.se

2023-11-06

Remissyttrande av SOU 2023:38 "Ett förstärkt konsumentskydd mot riskfylld kreditgivning och överskuldssättning"

Inledning:

The Swedish Financial Technology Association ("SweFinTech") är en branschförening för svenska fintechbolag och samlar drygt 90 bolag inom branschen. Vi samlar företag inom betalningar, krediter, crowdfunding, investeringar med mera och vårt syfte är att stärka det svenska ekosystemet och skapa en välfungerande marknad för svenska fintechbolag.

Övergripande synpunkter:

SweFinTech välkomnar utredningen "Ett förstärkt konsumentskydd mot riskfylld kreditgivning och överskuldssättning". SweFinTech har länge verkat för införande av ett nationellt skuldregister samt belyst att åtgärder krävs för att främja en sund kreditgivning. SweFinTech är på ett övergripande plan positiva till förslagen i utredningen och hoppas att det kan leda till effektiva och långsiktiga lösningar för att komma till bukt med överskuldssättningen i Sverige. Emellertid behövs vissa justeringar för att det föreslagna Skri-registret ska nå sin fulla potential, bland annat bör det vara ett krav att använda Skri-registret när en kreditbedömning görs (och inte bara "vid behov"), annars kan den önskade effekten av registret utebli då vissa aktörer kan välja att avstå från att slå mot registret. Vidare är det viktigt att informationskravet om att det kostar pengar att låna pengar, standardiseras för att undgå att olika bolag implementerar kravet på olika sätt.

Kapitel åtta - Åtgärder för att förstärka konsumentskyddet vid marknadsföring och försäljning av krediter

SweFinTech anser att det är rimligt att måttfullhet tillämpas vid marknadsföring av krediter. Som utredningen nämner har det i vissa fall uppfattats som otydligt vad begreppet måttfullhet innebär. Föreningen uppskattar därför att utredningen försöker förtydliga begreppet genom att påpeka att marknadsföringen måste vara "saklig, balanserad och neutral" samt att marknadsföringen inte får "vara påträngande eller locka konsumenten till att fatta oöverlagda beslut". Däremot vill SweFinTech påpeka att även det förtydligade måttfullhetsbegreppet kan tolkas olika. Därför är det viktigt med en kontinuerlig dialog mellan tillsynsmyndigheten och branschen, för att implementeringen ska bli så tydlig som möjligt. På så sätt kan det implementeras bättre från start och därigenom stärka konsumentskyddet.

Kravet att varje marknadsföring av en kredit måste innehålla en upplysning om "att låna pengar kostar pengar" kan få positiv inverkan för att skapa transparens gentemot konsumenterna, men det är av stor vikt att kravet införlivas på rätt sätt. För att förslaget ska få önskad effekt bör det

standardiseras hur upplysningskravet ska användas, så att det inte finns utrymme för olika tolkningar hos olika verksamhetsutövare. Då upplysningen även tillkommer med krav på ytterligare information, så som risker med skuldsättning samt vart konsumenten kan vända sig för att få stöd, kan det komma att ta upp mycket plats. Hur upplysningen utformas kan även behöva anpassas beroende på typ av marknadsföring och mediekanal. Det är därför viktigt att branschen bjuds in till referensgruppsmöten under föreskriftsarbetet rörande hur upplysningskravet ska utformas.

Vidare anser föreningen att ringa upp en person utan att tidigare haft kontakt och där kunden inte visat intresse, för att sälja konsumentkrediter är olämpligt. Telefonförsäljning uppmuntrar konsumenter att ta en kredit som de annars inte övervägt, vilket kan leda till att de belånar sig i onödan. En person i luren är även svårare att säga nej till än ett marknadsföringsmejl exempelvis. Föreningen anser därför att telefonförsäljning utan tidigare kontakt inte bör tillåtas och bör gälla alla aktörer på konsumentkreditmarknaden, speciellt eftersom telefonförsäljare ofta arbetar mot provision. Ekonomiska incitament för att ge ut konsumentkrediter kan leda till påtryckningar på konsumenter att belåna sig i onödan. Det kan även vara svårt att granska sådana samtal eftersom det kräver att konsumenten rapporterar in till konsumentombudsmannen att sådana påtryckningar har skett, vilket de flesta inte gör. Det finns därför en risk att oseriösa aktörer kan kringgå det förtydligade måttfullhetskravet genom sådan telefonförsäljning, speciellt om de även har ekonomiska incitament att övertyga kunden om att ta en kredit.

Kapitel nio – En skärpt reglering av möjligheten att erbjuda spel på kredit

Föreningen stöder utredningens förslag om att bestämmelserna i spellagen ska utvidgas och att det ska vara förbjudet för en licenshavare eller ett spelombud att främja möjligheterna för någon annan att erbjuda eller lämna kredit för insatser i spel. Då spelberoende är en av de vanligaste orsakerna till att en person behöver ansöka om skuldsanering hos Kronofogden är det en effektiv åtgärd för att minska överskuldsättningen.

Kapitel elva - Begränsningar och villkor för prissättning av krediter

Räntetak

SweFinTech anser att ett räntetak på en årlig ränta på 20 procent plus referensränta är en rimlig nivå och stöder även att räntetaket utvidgas för att omfatta alla typer av krediter (förutom bostadskrediter). En sänkning av räntetaket är ett effektivt sätt att minska högriskkrediter samtidigt som det bidrar till en jämnare spelplan om alla krediter omfattas. Samtidigt bör räntetaket inte begränsa kreditmarknaden för dem som har tillräcklig återbetalningsnivå, därför bör taket inte sänkas mer än till 20 procent.

Löptider och kostnadstak

Föreningen ser inte några problem att förlängningen av löptiden mot en kostnad begränsas till en gång. Utredningen menar samtidigt att det är möjligt att förlänga löptiden ytterligare, men utan att påverka den totala kostnaden av krediten, som en del i att möjliggöra en avbetalningsplan för konsumenten, vilket föreningen tycker är en rimlig avvägning.

SweFinTech anser även att det är rimligt att mindre krediter som avser kreditköp (kreditköp till ett belopp som inte överstiger två procent av det prisbasbelopp som gällde vid kreditavtalets ingående) undantas kostnadstaket. Ett kostnadstak utan nedre beloppsgräns skulle ha en negativ påverkan på utbudet av sådana krediter, som dessutom används i stor utsträckning inom e-handeln av personer som inte har några betalningsanmärkningar.

Vad gäller frågan om införandet av ett kostnadstak så håller SweFinTech med om att det är en god idé att utvidga kostnadstaket att omfatta inte bara så kallade högkostnadskrediter. I linje med det som framkommit i utredningen så finns det dock praktiska tillämpningssvårigheter på vissa typer av krediter om det absoluta kostnadstaket utformas på de sätt utredningen föreslår. Givet de egenskaper som kontokrediter har, samt hur de används av konsumenter idag så skulle det varken vara praktiskt möjligt eller ändamålsenligt att tillämpa det absoluta kostnadstaket i dess föreslagna utformning på denna kategori av krediter. Skulle det finnas ett behov av att utforma ett kostnadstak även för kontokrediter så behöver det utformas på ett sätt som tar hänsyn till att kontokrediters speciella egenskaper.

Kapitel tolv – Ett system för skuld- och kreditregister

SweFinTech har under en längre tid arbetat för att ett nationellt skuldregister bör införas för att verksamhetsutövarna ska kunna få en helhetsbild av kundens skulder och därför kunna göra välavvägda kreditbedömningar. SweFinTechs arbetsgrupp för konsumentkrediter har sedan ett par år tillbaka tagit ställning för ett skuldregister och förordat att det bör drivas i offentlig regi, exempelvis av en myndighet som Skatteverket. Att en neutral aktör har ansvar för att samla datan är lämpligt och skulle även underlätta vid datainsamlingen.

Utredningen har lagt fram ett förslag om en marknadslösning av skuldregistret, och lyfter att det genom en marknadslösning, som på vissa plan redan existerar, kan gå snabbare att få skuldregistret på plats. En marknadslösning kan även uppmuntra till konkurrens, vilket skulle kunna göra tjänsten mer kostnadseffektiv för verksamhetsutövare. Ett skuldregister når dock endast sin maximala nytta om så mycket data som möjligt finns att tillgå i samma register, det har bland annat lett till konkurrensproblem på dagens marknad där ett bolag har en dominerande ställning. Utredningen föreslår därför att varje bolag måste rapportera in data till alla olika register på marknaden, och att ett föreskriftsarbete om tekniska standarder därför krävs för att harmonisera inrapporteringen. I Storbritannien har det lagts fram ett annat alternativ av Financial Conduct Authority, där datan om skulder rapporteras in till en aktör, som i sin tur skickar över den till de olika privata kreditupplysningsföretagen på marknaden¹. Med denna modell kan man säkerställa att alla Skri-register har tillgång till samma data, samtidigt som marknaden är konkurrensutsatt. Föreningen är orolig för att rapportering till ett flertal aktörer parallellt kan bli tidskrävande och komplext för verksamhetsutövarna, på så vis skulle FCA:s förslag kunna vara en bättre lösning. Om utredningens förslag blir verklighet gällande ett privat register istället för ett offentligt, är det viktigt att förutsättningarna för en välfungerande, konkurrensutsatt, marknad för Skri-register finns på plats för att undvika allt för höga kostnader för att tillgå tjänster i ett Skri-register, samtidigt som åtgärder tas för att förenkla inrapporteringen för bolagen.

SweFinTech anser att det föreslagna Skri-registrets omfattning är mestadels tillräcklig men att det är positivt att det finns möjlighet att utöka registrets datapunkter efter hand. SweFinTech stöder även att räntefria krediter inte inkluderas i registret, då de flesta fakturor som ges via BNPL-lösningar betalas tillbaka innan räntan aktiveras. Däremot är det som utredningen påtalar lämpligt att dessa krediter bör rapporteras in om betalning uteblir och räntan aktiveras. Föreningen är dock frågande till förslaget att inte inkludera leasingavtal, trots att Finansinspektionen kräver att konsument- och kreditinstitut ska ta hänsyn till informationen vid kreditbeslut.²

---

¹ [FCA "Credit Information Market Study" p.55, 9.29](#)

² FI förslag nya allmänna råd om krediter i konsumentförhållanden (FFFS 2021:29)

Utredningen föreslår att data ska rapporteras in till registret nästkommande dag. Konsumenter kan dock ansöka om lån digitalt hos flera aktörer samtidigt, att vänta med att rapportera in data tills nästa dag kan skapa en lucka i systemet vilket kan motverka syftet med förslaget. Föreningen anser därför att data bör rapporteras in samma dag. Däremot vill föreningen påpeka att kravet på skyndsamt rapportering till registret kan påverka datakvaliteten negativt rörande vissa typer av krediter, exempelvis krediter som används vid e-handel. Detta eftersom konsumenter ofta returnerar köp inom en 30-dagarsperiod. Data relaterad till denna typ av krediter kan därför snabbt bli inaktuell. Det är ett problem som bör tas i beaktande i arbetet med att implementera registret samt när det är dags att utvärdera registrets effekt.

Vidare är det problematiskt att verksamhetsutövare endast måste använda registret "vid behov", (informationen ska inhämtas från relevanta interna och externa källor, inbegripet konsumenten själv och, *vid behov*, på grundval av sökningar i en sådan databas..."), som det står artikel 18.2 i andra konsumentkreditdirektivet. Detta är otydligt och kan skapa luckor för oseriösa aktörer att kringgå registret. Det kan även snedvrída marknaden om endast vissa aktörer använder registret i praktiken. SweFinTech tycker därför att det borde vara ett krav att slå mot registret när en kreditbedömning görs. Utredningen menar att skrivningen i konsumentkreditdirektivet om att bolag ska slå mot registret "vid behov" gör att de inte kan införa ett strikt krav. Men SweFinTech anser ändå att beslutsfattarna bör se över möjligheten att göra användningen av registret tvingande för att uppnå bästa möjliga effekt.

Louise Grabo
Generalsekreterare
Swedish Financial Technology Association